

Vergaderjaar 1991–1992

22 191

Wijziging van de Wet minimumloon minimumvakantiebijslag met betrekking tot de aanspraken van werknemers die als regel niet meer dan een derde dan de normale arbeidsduur arbeid verrichten en van de Wet loonkostenreductie minimumloonniveau

Nr. 7

EINDVERSLAG

Vastgesteld 31 januari 1992

Na kennisneming van de memorie van antwoord zijn in de vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ nog enkele vragen gesteld en opmerkingen gemaakt. Indien de regering deze tijdig zal hebben beantwoord, acht de vaste Commissie de openbare beraadslaging voldoende voorbereid.

1. Inleiding

De leden van de CDA-fractie hadden met waardering kennis genomen van de memorie van antwoord. Zij hadden slechts de behoefte om op een enkel punt terug te komen en wel het effect van de voorgestelde wetswijziging op de werkgelegenheid.

De leden van de PvdA-fractie hadden met instemming kennis genomen van de antwoorden die de regering had gegeven op de door hen gestelde vragen in het voorlopig verslag. Zij hadden vooral waardering voor de principiële stellingname die de regering inneemt door het maken van eigen afwegingen over deeltijdarbeid, op een zodanige wijze dat de tweede EG-richtlijn slechts als één van de motieven voor gelijke behandeling moet worden beschouwd. Met de regering meenden zij dat het gaat om fundamentele beginselen van rechtsgelijkheid tussen deeltijders en voltijders.

De leden van de VVD-fractie waren de regering erkentelijk voor de gegeven antwoorden. Niettemin waren er bij hen nog enkele vragen blijven bestaan.

2. Gelijke behandeling en de bevordering van deeltijdarbeid

De leden van de PvdA-fractie constateerden met tevredenheid dat de regering in de memorie van antwoord vele argumenten aandraagt op grond waarvan de instandhouding van ongelijke behandeling niet langer te handhaven is. Deze leden vonden het een goede zaak dat er voor een bepaalde groep deeltijders, de alpha-hulpen, geen uitzonderingspositie wordt gecreëerd, zodat ook voor deze groep het uitgangspunt van gelijke

¹ Samenstelling:

Leden: Spieker (PvdA), Gerritse (CDA), Buurmeijer (PvdA) ondervoorzitter, Van Houwelingen (CDA), Schutte (GPV), Groenman (D66), Wolters (CDA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Linschoten (VVD), Leijnse (PvdA), Janmaat (Centrumdemocraten), Doelman-Pel (CDA) voorzitter, G. H. Terpstra (CDA), Biesheuvel (CDA), Vliegthart (PvdA), Schoots (PvdA), Beijlen-Geerts (PvdA), Schimmel (D66), Rosenmöller (Groen Links), Huibers (CDA), Middel (PvdA), Van Zijl (PvdA), Van Hoof (VVD) en Van der Ploeg-Posthumus (CDA). Plv.-leden: Witteveen-Hevinga (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Quint-Maagdenberg (PvdA), Reitsma (CDA), Van der Vlies (SGP), Versnel-Schmitz (D66), Paulis (CDA), Franssen (VVD), Kamp (VVD), Van Nieuwenhoven (PvdA), Willems (Groen Links), G. de Jong (CDA), Tuinstra (CDA), De Kok (CDA), Akkerman (PvdA), Melkert (PvdA), Leerling (RPF), Kohnstamm (D66), Brouwer (Groen Links), Vreugdenhil (CDA), Van Gelder (PvdA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), De Korte (VVD) en Bijleveld-Schouten (CDA).

behandeling wordt toegepast. De aan het woord zijnde leden constateerden echter met ongenoegen dat de regering fors achterloopt met de uitvoering van een aantal toegezegde en aankondigde stappen inzake gelijke behandeling van deeltijders en voltijders in zijn algemeenheid.

Zo stelden zij met teleurstelling vast dat de regering de toezegging zoals gedaan tijdens een mondeling overleg op 17 oktober 1991 over de voortgangsrapportage met betrekking tot de rechtspositionele aspecten van deeltijd (kamerstuk 21 655 nr. 6) dat de Kamer in november 1991 de resultaten van het onderzoek naar hogere en leidinggevende functies in deeltijd zou ontvangen, niet is nagekomen.

Wanneer kan de bij de begrotingsbehandeling in december 1991 toegezegde brief over ervaringen met de vierdaagse werkweek worden verwacht? Ook meenden zij dat een spoedige adviesaanvraag aan de SER over het regelen van een gelijk uurloon op zijn plaats zou zijn. Tevens verdient, zo waren zij van mening, de adviesaanvraag aan de Stichting van de Arbeid over het wettelijk regelen van gelijke rechten van voltijders en deeltijders een hoge prioriteit. Vanzelfsprekend verdient de positie van bijvoorbeeld alpha-hulpen in dit kader de volle aandacht.

De leden van de fractie van de PvdA waren van mening dat een trage voortgang in dezen geenszins gerechtvaardigd kan worden door de huidige maatschappelijke, sociale en economische omstandigheden. Immers niet alleen het belang van de bevordering van arbeidsparticipatie wordt alom onderschreven, maar de wens om vanuit een voltijdfunctie te gaan werken in een deeltijdfunctie dringt zich overduidelijk op.

Zij verwezen naar de cijfers zoals vermeld in de Rapportage Arbeidsmarkt 1991 waarin staat dat er 100.000 banen vrijkomen wanneer deeltijdwensen van werkenden zouden worden gehonoreerd. De rapporten van de DCA en diverse SER-adviezen wijzen op de kwalitatieve aspecten van de bevordering van deeltijd, omdat hierdoor een mobilerend aanbod van arbeid kan worden bewerkstelligd waardoor ten dele tekorten op de arbeidsmarkt kunnen worden opgelost.

In aansluiting op het voorgaande en op de bijdrage van de fractie van de PvdA bij de behandeling van het wetsvoorstel Regelen betreffende de aanspraak op ouderschapsverlof (kamerstuk 20 528) gingen zij nader in op het wettelijk regelen van het recht op deeltijdarbeid. De noodzaak tot het regelen van het recht op deeltijdarbeid is naar hun overtuiging sindsdien alleen maar toegenomen. Zij wezen er ten eerste op dat sindsdien op grond van het bovenaangehaald onderzoeksmateriaal het maatschappelijk draagvlak bij individuele werknemers overtuigend is aangetoond. Ten tweede meenden zij dat argumenten ontleend moeten worden aan de te verwachten teruggang in de groei van de werkgelegenheid en de vertraging in de werkloosheidsdaling.

Uit onderzoeksmateriaal blijkt dat als het gaat om de aanwezigheid van deeltijdfuncties sprake is van eenzijdige patronen: in sectoren waarin voornamelijk mannen werken is sprake van forse ondervertegenwoordiging. Hetzelfde geldt voor het terrein van leidinggevende functies. Deze situatie moet voor een belangrijk deel verklaard worden uit sociaal-cultureel bepaalde factoren die hun stempel drukken op het organisatiepatroon van een arbeidsorganisatie. Een individuele werknemer die in dergelijke omstandigheden graag wil overgaan naar een deeltijdfunctie wordt geconfronteerd met velerlei barrières. Een wettelijke regeling van het recht op deeltijd zal de positie van de werknemer substantieel versterken. Overigens voelden de aan het woord zijnde leden zich gesterkt in hun pleidooi voor het wettelijk vastleggen van het recht op deeltijd door het onlangs door de regering aangekondigde beleid inzake het emancipatiebeleid. Zij refereerden hierbij met name aan twee van de drie door de regering aangekondigde speerpunten, namelijk het stimuleren van jongens en mannen om zorgtaken op

zich te nemen en het doorbreken van traditionele beelden en opvattingen over vrouwen en mannen. Juist het wettelijk vastleggen van het recht op deeltijd biedt een krachtige ondersteuning aan een doorbraak op de arbeidsmarkt wat betreft de beroepensegmentatie en de herverdeling van het betaalde en onbetaalde werk. Zij verzochten de regering een adviesaanvraag bij de SER in te dienen waarin gevraagd wordt op welke wijze zo'n wettelijk recht het beste gestalte kan krijgen.

3. Werkgelegenheids- en loonkosteneffecten

Uit de memorie van antwoord blijkt duidelijk dat moeilijk is aan te geven in welke sectoren de afvloeiing van werkgelegenheid zal plaatsvinden. Hoewel de leden van de CDA-fractie niet terug wilden komen op het uitgangspunt van gelijke beloning voor gelijk werk, hadden zij signalen uit de gemeenten ontvangen dat het peuterspeelzaalwerk hoofdzakelijk draait op krachten die niet op minimumniveau betaald worden. Heeft de regering deze signalen ook ontvangen en is er een kwantificering te geven van het aantal werkers in de peuterspeelzalen en hun beloning? Voor alle duidelijkheid wilden deze leden opmerken dat het beleid voor peuterspeelzalen geen rijksverantwoordelijkheid is. In het algemeen zou naar aanleiding van de memorie van antwoord gesteld kunnen worden, dat zowel de positieve als de negatieve effecten van de wetswijziging bij vrouwen terecht komen.

Voorts is de vraag gerechtvaardigd of de regering nog gedacht heeft aan ontheffingsmogelijkheden.

Ook de leden van de VVD-fractie hadden vragen over de te verwachten werkgelegenheidseffecten van de voorgestelde wetswijziging. Zij hadden daarbij betrokken het nader rapport van het kabinet naar aanleiding van het advies van de Raad van State. In bedoeld rapport wordt aangegeven, dat naar schatting krap 1% van alle werknemers, zijnde 42 000 personen, onder het naar rato-minimumloon worden betaald. Deze leden vroegen welke definitie van «werknemer», leidend tot het getal van 42 000 in dit verband was gehanteerd. Een tweede vraag betrof de veronderstelling dat het werkgelegenheidseffect zich nu zou beperken tot 10 000 personen, in tegenstelling tot het eerder genoemde getal van 11 000. Waardoor wordt dat verwachte lagere aantal verklaard en hoe verhoudt zich dat tot de toch niet zo positieve verwachtingen met betrekking tot de werkgelegenheid?

De leden van de VVD-fractie constateerden naar aanleiding van de in de memorie van antwoord opgenomen tabel ten aanzien van het aantal kleine deeltijders en hun beloning in 1982, 1985 en 1988, dat het aandeel dat minder ontvangt dan naar rato-minimumloon als percentage van het totaal aantal werknemers in de periode van 1982 tot 1988 meer dan gehalveerd is, terwijl tegelijkertijd de mate waarin minder dan naar rato wordt ontvangen bijna is verdubbeld. Zij verbonden daaraan de conclusie dat hieraan de verwachting voor een omvangrijker negatief werkgelegenheidseffect mag worden ontleend dan de regering doet en waren het met haar conclusie dat geen grote schade voor de werkgelegenheid is te verwachten dan ook niet eens.

Ook met betrekking tot de te verwachten loonkosteneffecten hadden de aan het woord zijnde leden nog een vraag. Zij verzochten de regering de aanduiding dat het macro loonkosten-effect wordt geschat op 0.02% nader te onderbouwen. Zij betreurden het in dit verband dat de regering geen nadere informatie omtrent sectorale effecten kon verschaffen.

De leden van de VVD-fractie waren nog immer van mening dat het voorkeur verdient tegelijkertijd met het afschaffen van het éénderde-criterium een individualisering van het wettelijk minimumloon conform de voorstellen van de WRR te doen plaatsvinden. Op die manier

zou de afschaffing van het éénderde-criterium niet gepaard gaan met door hen ongewenste negatieve effecten voor de werkgelegenheid.

De voorzitter van de Commissie,
Doelman-Pel

De griffier van de Commissie,
Van Dijk